

DEFIZIO

ZVEZA SLOVENSkih
KULTURNIH DRUŠTEV
VIA SAN FRANCESCO 20
34133 TRST - TRIESTE

glasilo KPI za slovensko narodno manjšino

TRST - 17. junija 1983 - Leto XXXV. - Štev. 11 - Petnajstdnevnik - Quindicinale - Abbon. postale - Gruppo II/70 - 300 lir

Glasuimo po zdravi pameti!

To bo naše zadnje razmišljanje pred volitvami. Namenjeno je vsakemu izmed nas, ki je Slovenec, pa tudi delavec, uradnik ali kmet, mlad ali star, ženska ali moški.

Čez nekaj dni, 26. in 27. junija, bomo spet šli na volišče. Verjetno glasujemo prepogostoma, toda raje vsako leto na volitve, kot nikoli. Naši starejši se gotovo spominjajo let fašistične diktature. Tedaj jim res ni bilo potrebno hoditi na volišča, saj jim ni bilo dano, da bi izbirali o lastni usodi. Tudi tokrat, resnici na ljubo, ne izbiramo o vsem. Vemo pa, da lahko s svojim glasom pripomoremo k spreminjanju razmer v Italiji, se pravi v državi, kjer živimo in ki s svojo politiko pogojuje naše vsakdanje življenje.

Zato naj bo prva misel kar se da preprosta: pojdimo na volišča, ker je vsak naš glas predragocen, da bi ga prepuščali drugim. Oddajanje belih glasovnic, ki ga nasprotniki demokracije

prodajajo kot «največji protest», je v resnici le potrdilo politične nezrelosti, obupa in ravnodušja. Kakšno pravico se pritoževati naj bi imel, kdor bo konec junija glasoval belo? Naši nasprotniki to dobro vedo, zato delajo za bele glasovnice tolikšno reklamo (in so v ta namen dobili vedno razpoložljive Harlekine, radikalne ostanke Marca Pannelle). Sploh pa so volitve še posebna dolžnost za pripadnika narodne manjšine. Še tako smo v družbi odrinjeni, naj bi se še sami odpisovali?

Druga misel velja italijanski družbi na splošno. Letos so stvari zelo preproste. Glasujemo za to, kakšno valdo bomo imeli v naslednjih letih. Kdor je bil zadovoljen s sedanjim načinom vladanja, naj kar podpre vladne stranke (KD, PSI, PSDI, PLI in PRI, na deželni ravni pa še SSK in LpT), ker se mu očitno dobro godi. Toda večina, ki ni zadovoljna in si želi korenitih sprememb, večje zaposle-

nosti, večje družbene pravičnosti, naj ve, da se tokrat lahko zasuče na levo. Med naprednimi in sredinsko-konzervativnimi silami je le nekaj odstotkov razlike. V Italiji to pomeni, da premik par milijonov glasov lahko odloča o usodi vlade, parlamenta in ljudi. Milijon: to je tisočkrat tisoč. Mi, Slovenci, lahko prispevamo svoj dekež k uveljavljanju alternativne v Italiji, če se bo naših tisoč glasov premaknilo iz sredine na levo.

Morda bo kdo rekel, da je ves trud zaman, saj Craxi noče demokratične alternative (enotnosti leveice, ki naj potisne KD v opozicijo). Resnici na ljubo moramo Craxiju priznati, da je vedno obračal plašč po vetru. In verjemite nam, če bo v Italiji konec junija zmagala leвица, bo Craxi prvi, ki bo skočil na konja alternative in zahteval (seveda!), naj mu levičarska vlada ponudi predsedstvo. Zakaj pa ne? Zato pa vztrajamo pri predlogu o demokratični alternativni, čeprav se ji Craxi sedaj upira. Konec koncev ne odloča sam, dobršen del socialistov pa je naveličan sodelovanja z demokristjani.

Sprememba, zasuk sta torej možna. In nujna. Kajti Italija je na robu gospodarskega, družbenega in moralnega propada.

Ne moremo več dopustiti, da bi polovico državnega ozemlja upravljala mafija, kamora, n'drangheta! Ne moremo dopustiti, da nam še naprej vladajo ljudje, ki so nas (kakor Fanfani) v Williamsburgu prodali Reaganu in v zameno za ameriške jedrske rakete moramo mi vsi plačevati račune ameriške inflacije (11 tisoč milijard lir, toliko nas namreč stane samo tečajna razlika v vrednosti dolarja v zadnjih dneh). Demokristjani — z De Mito, Fanfaniem, Carlujem, Gorio in drugimi — so se povezali s Confindustrio. Delavskemu razredu se želijo maščevati za vse, kar so pridobili zadnja leta. Prepričani so, da nas niso še dovolj izželi in da nas lahko olupijo do konca. Njihov cilj je namreč zaščititi kapital, pa čeprav za ceno človeških žrtev (torej milijonske brezposelnosti).

Dobršen del italijanske gospodarske krize ni posledica lenobe italijanskih delavcev (kot skušajo prikazati naivnim opazovalcem), pač pa je odvisen od zunanjepolitičnih razlogov in razsipništva italijanske birokracije. Prav je imel tov. Berlinguer, ko je v Milanu

Našim mladim rojakom

Ta poziv je namenjen najmlajšim volilcem, se pravi tistim fantom in dekletom, ki bodo letos šli prvič v kabino, odpirali in upogibali «plahto» z volilnimi znaki in se (kakor jaz, ko je bilo prvič tudi zame) bali pomot.

Da, prav tako. Vsi se v volilni kabini bojimo, da bi se ne zmotili. Žalostno pa bi bilo, če je med mladimi kdo, ki misli, da je nezmotljiv že zato, ker se je odpovaldal svoji prvi volilni preizkušnji.

Kaj naj torej svetujemo mlademu človeku? Nekaj, kar naj bi ne bilo pridigarsko, niti propagandistično. Predvsem to: razmišljaj in sklepaj po zdravi pameti. Pravijo, da so mladi ljudje zaletavni. «Mladost je norost, čez vodo skače, kjer je most», pravi slovenski pregovor. In vendar drži tudi, da so mladi ljudje gonilna sila utopije in upanja v spremembe. Mladi ljudje niso zaspani, v odločilnih zgodovinskih okoliščinah so spreminjali svet. In še kako! Revolucije so delo mladih ljudi. Naši očetje in dedi so se kot partizani spopadli s fašizmom, ko so bili v cvetu mladosti. Tudi pozneje so prav mladi ljudje v odločilnih trenutkih spreminjali

družbene razmere, v katerih živimo. V prvi vrsti so mladi ljudje bili v stavkovnih in sindikalnih bojih, v študentski revoluciji leta 1968...

Kaj sem pravzaprav hotel povedati? Da so bila cela pokolenja mladih ljudi napredna in odločna? Tudi to. Upam si pa trditi, da tudi današnja mladina ni «zaspana», kakor morda trdijo starejši. Ko je potrebno, znajo naši fantje in dekleta storiti to, kar jim vелеvata dolžnost in ponos. V boju za mir in proti fašizmu. Naprimer, ko se fašisti pojavljajo v naših vaseh. Trezno in odločno, čeprav jih srbijo pesti globoko v žepu in bi najraje planili «na juriš».

Mladi ljudje so kritični. Kako pa naj bi bilo sploh drugače. Kritičnost je izraz želje po spremembah. Zgrešeno pa je misliti, da se nič ne spreminja, da je vse po starem.

Poskusite kritično, brez usmiljenja oceniti komunistično partijo v Italiji in pri nas. Seveda, veliko bi morali še storiti, toda kdo si upa zanikati globoke idejne in politične spremembe, zaradi katerih je v središču, pozornosti (in polemik) svetovne razsežnosti?

(nadaljevanje na 8. strani)

Nadaljevanje na 8. strani

Fašistično izzivanje na našem Krasu

Črni šakali so okužili zrak

Nesprejemljive špekulacije na račun mrtvih - Jasno stališče KPI

Verjetno ga ni Slovenca, ki bi ne bil ogorčen za to, kar se je zgodilo v Bazovici, nato na Proseku in kar se te dni še dogaja v naših vaseh, kamor zahajajo fašistične skupine pod zaščito policije in izzivajo s svojim nasiljem.

Predvsem pa je ogorčenje doseglo svoj višek, ko je skupina agentov javne varnosti na Proseku izvela svoje samokrese in začela streljati («v zrak», pravijo), da bi zaščitila nemoten odhod fašistov, ki so pred tem napadli nekoga slovenskega mladince, samo zato, «ker je bil v Bazovici»...

Že tedaj, ko je tržaška KPI zbrala gradivo o 150 zločinskih dejanjih tržaških fašistov (vedno istih!) in ga predstavila sodišču, da bi ukrepalo, smo pozvali vse naše ljudi k največji budnosti. Poudarili smo, da moramo prekrizati nakane črne drhali, ki si v tem trenutku skuša nakovati politični in volilni kapital z obujanjem narodnega sovraštva. Jasen račun fašističnih izzivačev je, da si strastno želijo neredov med svojimi izzivalnimi zboravanji po Krasu, da bi se spopadli domačini in policija, oni pa bi stali ob strani in se muzali, češ «naj Trst vidi, da so okoličani divjaki». Prav na to pa ne smemo nasedeti. S hladnimi živci in trezno razsodnostjo moramo poudariti, da se ne izmikamo obračunu s fašisti, česar nismo nikoli delali, toda ne bomo šli na njihov teren, ki so si ga sami izbrali. Osamiti jih moramo predvsem moralno in politično, zagotoviti zaščito naših spomenikov, ljudskih in kulturnih domov, ne bomo pa si mazali rok z njimi, ki bi jim zaslužena zaušnica bila le povod za predvolilne špekulacije. Od oblasti, prevsem od policije, pa zahtevamo, naj prepreči provokacije, ki nimajo nič skupnega z navideznimi volilnimi shodi. To je zahteval enotni pokrajinski protifašistični odbor (pomenljivo sta bila odsotna samo predstavnik tržaške občinske uprave in delegat LpT), kakor tudi odposlanstva KPI, AN-PI, SKGZ in drugih demokratičnih organizacij, ki jih je sprejel tržaški prefekt in valdni komisar Marrosu.

Pri tem moramo posvetiti nekaj besed tudi zadržanju drugih političnih skupin. KD se pilatovsko drži ob strani, sama pa občasno pritika svoj lonček k fašističnim špekulacijam. V mislih imamo neodgovorne izjave demokrščanskega poslanca Tombesija, ki vali na Slovence in na dolinsko občinsko upravo vso krivdo, češ da «oni preprečujejo spomeniško ureditev bazovske fojbe». Lista za Trst je v tem šla še dlje, saj mora tekmovati s fašisti v tem, kdo je bil sovražno razporejen do Slovencev in komunistov, čeprav sama ni storila bogve kaj, da bi uredila omenjeno vprašanje.

Sploh pa je potrebno, da ob tem nalijemo nekaj čistega vina. Povod za špekulacije in oživiljanje šovinizma so tokrat «fojbe», predvsem bazovska, češ da dolinska občinska uprava (in torej «slavokomunisti») preprečujejo njeno spomeniško ureditev. Pri tem so si celo izmislili, da je «fojba» narodni spomenik, kot Rižarna, kar pa sploh ni res. Ministrstvo za kulturne dobrine ji je samo priznalo status «spomenika zgodovinske vrednosti», kakršnih je v Italiji na tisoče in tisoče. Ne glede na to, pa ne zanikamo pravice tržaški občini, da uresniči načrt odbornika za javna dela arh. Jagodica o spomeniški ureditvi bazovske fojbe. Načrt je pravzaprav izdelal že komisar Siclari, vendar so vsi tržaški upravitelji šli mimo dejstva, da so delali načrte brez krčmarja, v tem primeru borštanske srenje, ki je lastnica dela zemljišča. Doline (in torej Borštanov) ni nihče nič vprašal, zato pa se sedaj čudijo, če je dolinska občinska uprava želela imeti o teh vprašanih resne pogovore. Kdo pa je tisti, ki prepusti meni nič, tebi nič svojo lastnino?

Dolinski župan Edvin Švab in tržaška federacija KPI sta predvsem poudarila, da ne sprejemamo predvolilnega izkoriščanja mrtvih žrtev povojne dobe. KPI pa poudarja tudi, da ni pozabila velikih odgovornosti fašizma za vse, kar se je zgodilo v naših krajih. Nismo pozabili na vojno, na preganjanje naših ljudi, na padle partizanske žrtve in na sovraštvo, ki ga je fašizem na vse kriplje sejal tudi v povojnih letih med tuživečini ljudmi. Zato poudarjamo: pogovor med tržaško in dolinsko občinsko upravo je možen in nujen, toda po volitvah, ko ne bo več (vsaj tako upamo) šakalov, ki bi brskali

med trupli iz preteklosti, da bi sejali razdor in sovraštvo v sedanjosti.

Naj nam bo še dovoljena pripomba. Ne verjamemo tržaškemu županu Rossiju in njegovim odbornikom, ko se sklicujejo na čustva usmljenja (človeškega ali krščanskega), ko zahtevajo na ves gals privoljenje za ureditev spomeniškega parka okoli bazovske jame. To pa zato, ker ne priznavamo moralne pravice županom Cecoviniju prej in Rossiju potem, ki so se dosledno upirali postavitvi spomenika padlim za svobodo pri sv. Ani, ki čaka na to dovoljenje že dolga, predolga leta. Tudi ne priznavamo moralne pravice, da govorijo o usmljenju vse, ki niso dvignili svojega glasu, da bi uredili dostojno opensko strelišče in druge kraje, kjer so darovali svoja življenja za svobodo obsojenci drugega tržaškega procesa (Tomažič, Bobek, Kos, Ivančič, Vadnjal) in toliko nedolžnih talcev. So mar njihova življenja manjvredna? Nikakor ne. Nasprotno! Poudariti želimo, da v špekulacijah okoli bazovske jame upravičeno slutimo poskusa rehabilitacije fašizma, ki so v teku v celi Italiji. Zato ponavljamo, da bo naše zadržanje človeško in trezno, obenem pa upeto na spoštovanje dostojanstva in zgodovinske resnice.

Kajti skrajni čas je, da se neha (s strani KD, LpT, MSI in drugih sredinsko-desničarskih sil) izkrivljanje zgodovine in kriminalizacija celotne slovenske manjšine. Nočemo postavljati na tehtnico vojne žrtve, vendar nismo pozabili, koliko krvi je pretil naš narod, da si je priboril svobodo!

Stojan Spetič

GORIŠKA PRILOGA • GORIŠKA PRILOGA • GORIŠKA PRILOGA

Pomembno srečanje slovenskih komunistov v Gorici

Slovenski kandidati na listah KPI razpravljajo o nujnosti čimprejšnje odobritve globalnega zaščitnega zakona in o dolžnostih države, nalogah dežele, vlogi pokrajine in drugih krajevnih ustanov v zvezi s tem vprašanjem

Prispevki, ki jih objavljamo, so z aktiva slovenskih komunistov, ki je bil v Gorici. Spregovorili so izvoljeni predstavniki in kandidati na listah KPI. Osnovna tema je bila seveda boj za doseg globalnega zaščitnega zakona za slovensko narodnostno skupnost v Italiji. Govora pa je bilo tudi o vlogi komunistov v krajevnih skupščinah in na deželi. Tov. Jelka Gerbec je spregovorila o prizadevanjih komunistov v senatu in poslanski zbornici, da bi prišlo čimprej do izglasovanja zaščitnega zakona.

V dolgi razpravi pa so se na aktivu izluščile nekatere bistvene točke: v zadnjem času dvigata glavo stara in nova desnica, KD se zavzema za takšno pot iz gospodarske in družbene krize, kjer bi breme «stabilizacije» padlo predvsem na odvisne delavce. V tej klimi, ki je očitna tudi v naši deželi, doživlja razprava o zaščiti Slovencev zastoje, ki so seveda nam v škodo. Samo okrepitev leve in KPI lahko preobrne sedanje težnje in odpre končno vrata razpravi in izglasovanju zakona o glo-

balni zaščiti, ki mora veljati za vse tri pokrajine, kjer živimo Slovenci.

Zaščita Slovencev pa ne more biti samo stvar parlamenta. Dežela F-Jk ima po svojem statutu možnosti, da ukrepa v korist Slovencev, prav tako lahko naredijo občine in pokrajine. Slovenske občine (v vseh, razen v Števerjanu, smo komunisti v odborih) so na primer marsikaj naredile v prid slovenske narodnostne skupnosti. Važno pa je, da o problemih Slovencev razpravljajo in odločajo sveti in ne le odbori, ki so izraz le dela zastopanih strank in v njih niso zastopane vse stranke, ki jim v veliki večini Slovenci zaupajo svoj glas.

Tretja važna ugotovitev je bila izrečena na račun socialistov in Slovenske skupnosti, to je strank, ki poleg KPI v največji meri računata na slovenske volilce. V bistvu gre za to: PSI mora zapustiti določena dvoumna stališča do vprašanja zaščite in Slovencev nasploh. Svoja stališča v prid Slovencev mora izrekati jasno in to pred vsemi, tudi na trgu Unità v Trstu. Še posebno pa mora

zagovarjati pravice Slovencev v raznih koalicijah, kjer deli vladne in upravne odgovornosti in oblasti. V tem socialisti niso bili in niso dovolj dosledni.

Tudi Slovenska skupnost se mora odločiti, ali se bo združevala v koalicijah s KD, ki nosi največjo krivdo, zato, da nimamo še zaščitnega zakona, ali pa bo ubirala poti, ki lahko ugodno rešijo vprašanje Slovencev. Komunisti smo danes prepričani, da je edina takšna pot alternativa demokrščanskemu oblastvenemu sistemu.

Še četrto ugotovitev so komunisti izrazili na aktivu v Gorici: kljub predvolilnim sporom, kljub splošnim razlikam, moramo Slovenci ohraniti enotnost, ko gre za naše pravice. Vendar mora biti ta enotnost resnično lojalna in odločna. To pomeni, da partnerji delajo za skupni cilj v konstruktivnem dogovoru, brez slabomernih zaviranj in ne da bi se ob vsakem kamenčku razbili in potem z muko iskali novo mizo za skupen pogovor.

Mario Lavrenčič:

Ne smemo pozabiti, da so vse naše zahteve tesno povezane z vsestranskim razvojem italijanske družbe

Za Slovence bo narodnostna problematika glaven argument prihodnjih volitev, vendar bi hotel poudariti nekaj, kar mislim, da bi moralo za nas biti bistvene važnosti.

Res je, da je narodnostna problematika tista, ki nas v tem trenutku najbolj zanima, res je, da je globalna zakonska zaščita cilj, za katerega se Slovenci borimo že 38 let, vendar ne smemo pozabiti, da so vse te naše zahteve tesno povezane v vsestranskim razvojem italijanske družbe in v prvi vrsti z napredovanjem in razvojem demokracije v Italiji. Potrebno je torej, da se Slovenci ne zapiramo v ozek krog svojih problemov, ampak da gledamo v širši perspektivi na celoten razvoj italijanske družbe. Moramo se aktivno udeleževati v javnem življenju ne samo zato, da zahtevamo svoje pravice, temveč tudi zato, da skupno z večinskimi narodom rešujemo probleme, ki se tičejo celotne skupnosti in ne samo slovenske.

To je najboljša oblika, ki nam nudi možnost, da prodremo, da predstavimo naše zahteve kot enakovredni državljani.

Na nivoju slovenskih krajevnih uprav to politiko enakovrednega sodelovanja eksperimentiramo že dalj časa in zaradi take politike žanjemo tudi pozitivne rezultate.

Doberdobska občina je na primer s svojimi konzorciji, s svojim upravno-političnim delom tesno povezana z ostalimi tržiškimi občinami. Nekateri konzorciji, v katere je naša občina vključena, niso nujno potrebni, četudi niso odvečni in občina je zaradi podobnega sodelovanja tudi finančno obremenjena, vendar se ugodnosti take politike lahko takoj vidijo: odnosi prebivalcev tržiškega okrožja do Slovencev, pobude, ki jih italijanski sodržavljeni sprejemajo v korist naše narodnostne skupnosti, pomanjkanje vsakršne nestrpnosti napram Slovincem, to so rezultati skupnega upravno-političnega sodelovanja.

Seveda bi bil preveč naiven, ko bi te rezultate pripisoval samo oblikam sodelovanja med Slovenci in Italijani. Pozitivni in konstruktivni odnosi, ki so nastali na Trziškem, imajo gotovo del svojih korenin že v obdobju fašizma, ko so se slo-

Marjo Lavrenčič, župan v Doberdobi in kandidat za Poslansko zbornico.

venski in italijanski delavci skupno uprli nasilju in takrat ustanovili tudi proletarsko brigado, po moje pa tudi v tem, da je tu delavski razred zelo utrjen. Sodelovanje in stiki slovenskega in italijanskega delavskega razreda so na Trižiškem dovedli do teh rezultatov, ki jih ne moremo oceniti drugače kot pozitivne.

V tem duhu sodelovanja in zблиževanja imajo krajevne uprave še veliko odprtih poti in prepričan sem, da lahko za slovensko problematiko še veliko naredijo.

Skrivanje za krinko pomanjkanja zakonskih norm, ki naj bi urejevale nacionalno problematiko, pomeni samo po-

manjkanje politične volje za njeno rešitev. Četudi je Krščanska demokracija predstavila zakonski osnutek z globalno zaščito Slovencev v Italiji z vsemi pomanjkljivostmi in nesprejemljivimi stališči, ki so v njem, je vendar naredila korak naprej. Politika KD na ravni krajevnih uprav pa kljub temu ostaja zaprta do slovenske manjšine, sklicujoč se na že znano pomanjkanje ustrezne državne zakonodaje v tem smislu. Tudi druge stranke, ki so zagovarjale in zagovarjajo pravice Slovencev, so zaradi političnih zavezništev in kompromisnih ravnovesij včasih preveč pozabile na prisotnost Slovencev v naši deželi.

Stranki Slovenske skupnosti moramo priznati, da se zavzema in bori za rešitev naše problematike, četudi izhaja iz različnih svetovnih nazorov in drugačnih pogledov na družbo. Nikakor pa ne moremo z njene strani sprejemati kritike, da niso italijanske stranke, v katere se vključujejo Slovenci v 38 letih nič naredile za slovensko manjšino. Če smo dosegli to kar danes imamo, če se stvari tudi počasi premikajo naprej, je to tudi zasluga italijanskih demokratičnih strank, v katere se vključujejo Slovenci, predvsem pa zasluga Komunistične partije Italije.

Aleksandra Devetak: Pobude posvetovalne komisije za vprašanja slovenske manjšine pri JVKS ima tudi namen pobilže seznaniti pripadnike večinskega naroda z našo kulturo

Rada bi poudarila in opozorila na odločilen prispevek komunističnih predstavnikov, ki upravljajo občine na tržiškem ozemlju, prispevek, ki je omogočil razvoj in krepitev tu živečih Slovencev. O tem nam pričajo primeri nešteti uresničenih pobud, ki predstavljajo za vse Slovence pomemben dosežek v izbojevanju narodnostnih pravic. Naj omenim odprtje slovenskega otroškega vrtca v Romjanu leta 1979 in, po dolgih 29 letih pričakanj, odprtje slovenske osnovne šole v šolskem letu 1980/81. Na letošnjem Srečanju slovenskih učencev v Ronkah, ki bo 12. junija, bo prisotnih kar 30 učencev, ki obiskujejo slovensko osnovno šolo in slovenski vrtec v Romjanu, kar je jasen dokaz izrednega kulturnega in narodnostnega razvoja.

Občutljivost in zanimanje komunističnih upraviteljev je tudi omogočila, da so nekateri slovenski otroci z Laškega lani prvič obiskovali slovensko poletno središče v Dijaškem domu v Gorici in tako doživeli pomembno izkušnjo medsebojnega spoznavanja z učenci drugih slovenskih osnovnih šol na Goriškem. Pobuda je imela tako velik odmev, da jo nameravajo ponoviti prihodnje poletje.

Včeraj smo prisostvovali ponovnemu odprtju dvojezične knjižnice v Ronkah, to je ustanove, ki hoče nuditi tu živečim Slovcem možnosti kulturne obogatitve in kreptive narodne zavesti, obenem pa tudi omogočiti medsebojno spoznavanje in zблиževanje obeh narodnosti.

Ta cilj si postavljajo tudi nekatere pobude Javnega večnamenskega kulturnega središča (JVKS), ustanovitev katerega so omogočile levičarske uprave s tržiškega območja in občinska uprava iz Doberdoba. Statut JVKS predvideva v členu 33: «V občini Doberdob se bodo uresničile posebne strukture in poseb-

ne službe, namenjene zaščiti in podpori pobudam ter kulturni valorizaciji slovenske manjšine na območju, kjer deluje Središče». 34. člen pa predvideva pri JVKS posebno posvetovalno komisijo. Člen se galsi: «Skupščina bo izvolila posvetovalno komisijo za vprašanja slovenske manjšine, ki bo zadolžena, da izraža mnenja o programiranju in kulturnem delovanju v zvezi s slovensko manjšino. Komisijo bodo sestavljali 4 člani, ki bodo izvoljeni od skupščine, medtem ko bo enega imenoval doberdobski občinski svet».

Komisija je začela delovati leta 1980

Aleksandra Devetak, član odbora Javnega večnamenskega kulturnega središča v Ronkah in kandidat za deželni in pokrajinski svet.

in je v treh letih delovanja dosegla zavidljive cilje, saj je bila pobudnica nešteti kulturnih prireditvev, ki so se s časom obogatile bodisi s kulturnega kakor s tehničnega vidika in so bile namenjene ne samo tu živečim pripadnikom manjšine, ampak vsemu prebivalstvu. Naj omenim samo: prireditve ob dnevu slovenske kulture; gostovanje SSG z Mermoljevo lepljenko «Pinko Tomažič in tovariši»; srečanje s slovenskim slikarjem Spacalom; razstavo «Kamen na kamnu» v sodelovanju fotografskega krožka Skupina '75; večer posvečen Kosovelu, na katerem so sodelovali pesnik Marij Čuk, prevajalka Jolka Millč in članica SSG Lidija Kozlovič.

Podude, ki jih Posvetovalna komisija za vprašanja slovenske manjšine pri JVKS uresničuje, imajo namen pobilže seznaniti pripadnike večinskega naroda z našo kulturo, kajti menimo, da je medsebojno razumevanje in spoznavanje predpogoj za mirno in plodovito sožitje.

JVKS izdaja tudi lastno revijo «Il territorio», ki vsebuje prispevke o zgodovinskem in kulturnem razvoju tega območja, revija vsebuje tudi izvleček vsebine v slovenščini in prispevke, ki obravnavajo zgodovinsko prisotnost Slovencev. Zelo pomembna je tudi dvojezična izdaja italijanske ustave, ki bo izšla v kratkem in ki je namenjena ustanovam, šolam in občinam, na dvojezičnem ozemlju zlasti pa dijakom srednjih in višjih slovenskih in italijanskih šol.

Naštela sem vse te pobude, ker menim, da imajo komunisti, ki so prisotni v krajevnih upravah veliko zaslugo bodisi pri valorizaciji slovenskega kulturnega življenja bodisi pri reševanju tistih vsakdanjih zaprek, ki bi onemogočile rast in napredek manjšine.

Robert Pahor: Naloga občinske uprave v Ronkah je zagotoviti še naprej obstoj in razvoj slovenske manjšine na Laškem

Kot Slovenec, izvoljen na listi KPI v občinski svet v Ronkah, bom na kratko orisal delovanje demokratične občinske uprave na področju zaščite slovenske narodnostne skupnosti, ki živi na tržiškem območju, obenem pa tudi napore in prizadevanja manjšine, da se tudi v teh krajih organizira in izpriča svojo narodno pripadnost.

Najprej bi rad navedel to, kar je bilo v teh letih storjenega, in vam tako prikazal stvarnost, v kateri živimo Slovenci, na tem delu naše pokrajine.

- Občinska uprava v Ronkah je odprla dvojezično knjižnico, ki trenutno deluje v prostorih osnovne šole v Romjanu.

- Pri Javnem večnamenskem kulturnem središču v Ronkah deluje Posvetovalna komisija za vprašanja slovenske manjšine.

- Občinska uprava je ustanovila posebno komisijo za Slovence v Ronkah z nalogo, da bi jih pomagala pri reševanju problemov, ki zadevajo manjšino (vrtec in šola, knjižnica, stiki z matičnim narodom).

- Na športnem in rekreativnem področju deluje ŠD «Iskra», ki prireja za Slovence vseh starosti najrazličnejše iniciative.

- Slovenska verska skupnost ima že več let sv. mašo v slovenskem jeziku, letos pa tudi otroci prvo sv. obhajilo.

- Otroci z Laškega se organizirano udeležujejo poletnega središča v goriškem Dijaškem domu.

- V okviru praznikov komunističnega tiska so bili že večkrat prirejeni slovenski večeri s športnim in kulturnim programom.

Kot je videti, so to iniciative, ki so nastale tako na pobudo javne ustanove (občine, konzorcija občin) kot na pobudo političnih, kulturnih in športnih organizacij ter verske skupnosti. Najbolj pomembna dogodka in pridobitvi za Slovence na Laškem pa sta bili odprtji najprej slovenskega vrtca in potem še slovenske osnovne šole v Romjanu. Prav gotovo bosta ti dve ustanovi odigrali najbolj pomembno vlogo za razvoj slovenske manjšine in za vzgojo mlajših generacij v slovenskem duhu in v zavesti narodne pripadnosti.

Kar se pa tiče načrtovanja novih iniciativ ima občinska uprava v drugi polovici junija na programu sklicanje krajevne konference Slovencev z namenom, da preveri možnost ustanovitve slovenskega kulturnega društva. Za to so že na razpolago primerni prostori.

Ob koncu svojega posega moram poudariti, da so župan, občinski odbor in še posebej svetovalska skupina KPI pokazali veliko odprtost do naših problemov in veliko prispevali k uresničitvi zgoraj navedenih iniciativ. To ni za našo občino novost, kolikor obstajajo izkušnje iz preteklosti tako v zvezi s problemom tukaj živeče slovenske manjšine kot tudi v zvezi s sodelovanjem z občinami iz sosednje Slovenje, ki je nastalo že takoj po vojni in ki se je s

časom utrdilo in poglobilo. Naj povem še, da je naš namen nadaljevati po tej poti s prepričanjem, da je naloga občinske uprave v Ronkah še naprej zagotoviti obstoj in razvoj slovenske narodne manjšine tudi kot prispevek k razpravi zakona o globalni zaščiti, ki ga bo moral novo izvoljeni parlament čim prej odobriti.

Robert Pahor, občinski svetovalec v Ronkah, ki ponovno kandidira za isti svet.

Ivan Bratina: Osnova delovanja krajevnih ustanov mora biti jasen program o zaščitnih posegih na vseh ravneh institucionalnega življenja

Tema današnjega srečanja, tako kot je nakazana že v samem naslovu («zakonska zaščita kot nujen pogoj za nadaljnjo rast slovenske narodnostne skupnosti v Italiji: dolžnosti države, naloge dežele, vloga pokrajine in drugih krajevnih ustanov»), je preveč zahtevna, da bi jo tukaj popolnoma obdelali. Izhajajoč in ugotovivše, da je globalna zakonska zaščita potreben pogoj za obstoj in razvoj narodne manjšine, je treba določiti kompetence, ki naj bi jih parlament dodelil krajevnim ustanovam od dežele do občin, in opredeliti iniciative in predloge, ki naj bi na krajevni ravni spremljali diskusijo zaščitnega zakona. Da vseh vprašanj, ki so v zvezi z obstojem in rastjo narodnostne skupnosti, ni mogoče zreducirati na besedilo pa čeprav tako popolnega zaščitnega zakona, kot tudi da ni mogoče prepustiti celotne rešitve problema samo parlamentu, potrjuje

sam razvoj slovenskega vprašanja v Italiji v zadnjem obdobju: bodisi zaradi objektivne rasti dejavnosti in prisotnosti Slovencev na vseh področjih njihovega življenja in zaradi bolj poglobljene in bolj znanstveno zasnovane teoretične zastavitve vprašanja samega, bodisi zaradi razvoja odnosov in razmerja med manjšino in matico in pa tudi zaradi sprememb, ki so bile in ki potekajo v italijanski politični in družbeno-ekonomski ureditvi.

Izkušnje zadnjih časov nam dokazujejo, da se odprta vprašanja naše narodnostne skupnosti ne rešujejo in ne morejo reševati samo na podlagi prisotnosti ene ali druge stranke, ki zastopa Slovence, v raznih krajevnih upravnih odborih. Osnova delovanja krajevnih ustanov na tem področju mora biti jasen program, ki naj bi ga enotno izdelale in podprle vse komponente gibanja Slo-

Ivan Bratina, deželni svetovalec F-JK, ki ponovno kandidira za isti svet.

vencev in ki naj bi vseboval poseben sklop zaščitnih posegov, primernih za razne institucionalne nivoje. Mislimo, da je tak predlog še posebej izvedljiv v naši pokrajinski stvarnosti, bodisi zaradi posebno bogatega in razvejanega razvoja krajevnih uprav kot tudi zaradi izkušenj predvsem nekaterih levičarskih uprav (od slovenskih občin Sovodnje in Doberdob do narodnostno mešane občine Ronke in Javnega večnamenskega kulturnega središča na tržiškem območju), ki jasno dokazujejo,

kako je mogoče prispevati k reševanju manjšinske problematike tudi na krajevni ravni.

V zvezi s tako obravnavo manjšinskega vprašanja se postavlja tudi problem enotnosti gibanja Slovencev oziroma enotnega nastopa vseh slovenskih komponent. Mislimo, da je mogoče doseženo raven enotnosti, ki se do sedaj v glavnem kaže v obsegu zahtevanega zakona in v prizadevanju za odobritev le-tega, zvišati in poglobiti. Ni dvoma, da bi k temu pripomogli zgo-

raj omenjeni enotni načrti za delovanje krajevnih uprav, še posebej če bi jih povezali s potrebo po soodločanju manjšine tako preko ustreznega in ne lotiziranega zastopstva njenih predstavnikov v vseh odborih in komisijah, katerih delovanje vpliva na obstoj in razvoj narodnostne skupnosti kot tudi z oblikovanjem posebnih institucionaliziranih oblik soodločanja (konzult), ki naj bi bile sestavljene v celoti ali pretežno iz pripadnikov manjšine.

Nereo Battello: Splošna politična situacija se do vprašanja zaščite Slovencev kaže nemalo zaskrbljujoča in do določene mere zelo dvoumna

Razpravljalci, ki so izhajali iz lastnih izkušenj in so zato prispevali specifične argumentacije, so vsi zaskrbljeno poudarili, da je danes «slovensko vprašanje» običajno na kritični točki: o tem pričata počasnost (če ne popolna zamrlost) postopka za odobritev globalnega zaščitnega zakona v parlamentu in očitna nevarnost, da bo poslabšano politično ozračje nevarno in negativno pogojevalo rešitev tega problema.

Potem ko je vprašanje slovenske narodnosti skupnosti doživelo v sedemdesetih letih pomemben in silovit razvoj, sta predložitev zakonskega osnutka Krščanske demokracije za zaščito Slovencev in pojavljanje razprave o jeziki in manjših kulturah (od furlanščine do drugih kultur) prinesli do situacije, ki se kaže nemalo zaskrbljujoča in do določene mere zelo dvoumna. Takega poslabšanega političnega ozračja so pokazatelji: nekateri izrecno protislovenski posegi (odstranitev nekaterih dvojezičnih smerokazov s strani pokrajinske uprave, ponovna prepoved rabe slovenščine v izvoljenih svetih), vedno večje podleganje vladnih strank protislovenski politiki Liste za Trst in njihovo opuščanje pred pravimi nacionalističnimi in neofašističnimi izbruhi (apologija požiga Narodnega doma, ponovno in ne naključno «odkritje» fojb). Ni zato čudno, da se v taki situaciji pojavljajo težnje po podcenjevanju, če ne likvidiranju, vprašanja zaščite slovenske manjšine ali kvečjemu dvoumno enačenje le-tega s problemi manjših kultur, kot da bi bilo mogoče slovensko narodno manjšino, ki je kot nedeljiv del zgodovinsko determiniranega slovenskega naroda nosilec posebnih in meddržavnih vrednot, istovetiti s furlansko ali celo beneško in bejaško jezikovno skupnost.

Zaskrbljenost pred tako situacijo ni samo naša, podobno so se izrekle tudi druge slovenske organizacije. Tako mislimo, da mora biti vsem Slovincem skupno prepričanje o nujnosti novih iniciativ in obnovljenega prizadevanja za čimprejšnjo dosego uzakonjene

zaščite. Politika Slovenske skupnosti, ki misli, da je režitev problemov slovenske manjšine izključno vezana na prisotnost enega ali drugega njenega predstavnika v deželnem oziroma pokrajinskem odboru ali pa na predsedstvo kake ustanove, je v tem oziru pomanjkljiva in podrejena. Jasno je, da rezultati takih prizadevanj, ki imajo po našem mnenju tudi nekatere pozitivne elemente, niso odločilni, kolikor so sad «preprostega pogajanja» in ne jasno izrečene politike demokratične obnove s strani Krščanske demokracije in drugih vladnih političnih sil.

Na manjkajo pa, v čeprav poslabšani situaciji, protislovja, pozitivni elementi in celo nedvoumne novosti. Novo zanimanje za slovensko kulturo s strani večinskega naroda in prizadevanja Slovencev na tržiškem območju so pomembni momenti splošnega boja za globalni zaščitni zakon, ki naj kot formalen akt prizna «posebnost» vprašanjslovenske narodne manjšine v Italiji.

Danes bolj kot kdajkoli odigrava KPI svojo jasno vlogo. Milanski vsedržavni kongres je odobril resolucijo o vprašanjih slovenske manjšine, ki so jo

Nereo Battello, bivši deželni svetovalec F-JK in kandidat za senat.

pripravile deželne partijske organizacije in ki ima kot osnovo enotno gibanje Slovencev in njegove zahteve. Treba je, da se z današnjo situacijo soočajo tudi ostale stranke in organizacije, od Slovenske skupnosti do Socialistične stranke. Treba pa je predvsem, da si vlada in Krščanska demokracija (mimo tega, kar so lahko do sedaj naredila gibanja demokratičnih katoličanov) prevzemata do konca svoje odgovornosti.

Predsedstvo goriškega srečanja komunistov z dne 2. junija 1983. Od leve proti desni: Nereo Battello, Ivan Bratina, Miloš Budin, Renzo Redivo, Jelka Gerbec.

Poziv slovenskih komunistov vsem volilcem

Nov korak v boju za zaščito slovenske narodne manjšine

Naš glas je lahko učinkovit, če bomo trezno razmišljali o njegovem pomenu

Kakor teden dni prej v Gorici, tako so se tudi v Trstu zbrali slovenski komunisti na svojem aktivu. Prisoten je bil tudi pokrajinski tajnik Tonel. Uvodoma je profesor Pavel Petričič, član CKK KPI, pozdravil prisotne in poudaril, da je bitka za globalno zaščito slovenske manjšine nujno povezana s splošnim bojem demokratičnih in naprednih sil za uresničitev demokratične alternative v državi. Petričič je opozoril tudi na nerešene probleme slovenske Benečije, iz katere prihaja, ki je komunisti ne bodo nikoli pozabili ali zamolčali, saj je najšibkejši člen naše narodnostne skupnosti, ki je izpostavljena najmočnejšim pritiskom in diskriminacijam. Zato bomo prav po zadržanju do Benečije sodili resnost drugih političnih sil, ki se soočajo s problemi naše zaščite.

Senatorica Jelka Gerbec je prisotnim razgrnila potek boja za globalno zaščito v parlamentu. Njena osnovna misel je bila, da so demokristjani, s svojimi vladnimi zavezniki «zavestno bojkotirali» razpravo o našem zakonu. To je še posebej prišlo do izraza v hinavskem zadržanju raznih vladnih funkcionarjev, ki so v meddržavnih razgovorih z Jugoslavijo dajali povoljne obljube nato pa jih zavestno in sistematično kršili. Tovarišica Jelka je še posebej opozorila na nevarnost ponovnega obujanja šovinizma v naših krajih, kajti preveč odmeva to zadržanje tudi v Rimu.

Deželna svetovalca Ivan Bratina in Boris Iskra sta seznanila prisotne s problemi, ki so bili v ospredju dejavnosti deželnega zbora Furlanije - Julijske krajine. Opozorila sta predvsem na dejstvo, da je viden poskus deželne večine, v kateri igra glavno vlogo KD (in v kateri, sta, žal, tudi PSI in SSK), da bi v čimvečji

meri prezrla probleme Slovencev na vseh področjih: kulturnem, šolskem poklicnem, urbanističnem in podobno. Značilno je tudi, da so državne in deželne oblasti skušale omejiti tudi naše pridobljene pravice v krajevnih upravah na tržaškem in Goriškem. Smo pač v položaju, da pomeni zavlačavanje z odobritvijo globalnega zaščitnega zakona, da s časom, ki mine, izgubljam Slovinci tudi to, kar smo si v dolgih letih priborili.

Kandidat za poslansko zbornico, sicer pa član tajništva tržaške federacije tov. Stojan Spetič je v svojem posegu opozoril na nujnost čim enotnejšega nastopa Slovencev na teh volitvah. Gorje nam, če bi se tudi v naši skupnosti pojavili bele ali sorodne glasovnice. Med temi je omenil tudi glasove, oddane v prazno, kot je primer SSK na političnih volitvah.

Praz zato so prisotni osvojili poziv slovenskim volilcem.

Naša Katra ima 70 let!

Katra ima te dni 70 let. Naša stroga, dobra Katra. Kdo je ne pozna? S kolegom ali peš, povsod je, kjer je potrebno. Pri akciji ali pri diskusiji, ko vedno pove, to kar misli.

Še nikoli ni Katra kritizirala brez pravega razloga. In je to lahko storila, ker je tudi delala zraven.

Katra (Slava Batista por. Čebulec) se je rodila v Ilirski Bistrici, v družini krojača, ki je imel pet otrok. Bil je napreden človek in je svojo deco vzgojil v zavodne Slovence, ki so ljubili svoj narod in spoštovali druge.

Otroška leta je mlada Slava preživela v hudi bedi, ko je vso našo deželo zajela prva svetovna vojna. Šolo je obiskovala v Trnovem, kjer je dovršila šest razredov. Bila je bistra in nadarjena. Izučila se je za šiviljo.

Leta 1936 se je poročila z naprednim pomorščakom Milanom Čebulcem. Dom sta si uredila na Opčinah, kjer se jima je rodil Milko.

Fašizem je strašil po naših krajih, Katra pa je kmalu našla družbo naprednih Opencev. Začela se je vojna. Katra je tedaj vstopila v OF in delovala od vsega začetka. Ni se bala ne fašistov, ne karabinerjev, tvegala je svoje življenje. Ni štedila s svojimi močmi, še svojega sinčka Milka je pošiljala s pošto na javke. Leta 1943 je bila sprejeta v KPS. Postala je obveščevalka IX Korpusa, organizirala je odbore OF po Krasu.

Zvedela je tudi, da so pri Banih ruski ujetniki. Dobila je zvezo z njimi in izvedela, da bi radi vstopili v vrste jugoslovanske partizanske vojske. Ovbostila je takoj IX Korpus. Odgovorni so jo poo-

blastili, da je vstopila v stik s tovarišem «Mihajlom», ki ga je pripeljala v Brje pri Koprivi. Z Mihajlom in «Ivanom Ruskim» je Katra trdo delala, dokler ni bil formiran ruski bataljon pri Kosovelovi brigadi.

Katra je sodelovala tudi pri raznih nabiralnih akcijah. Tako je pričakala svobodo, ko se je njena aktivnost samo še povečala, tokrat v javnosti, brez kospiracije. Vsi so jo poznali kot pridno in zvesto tovarišico. Slovenci in Italijani so jo spoštovali in jo še spoštujejo za njeno delo, aktivnost in iskrenost. Njena vrata so vedno odprta in ni ga, ki bi pri njej ne dobil prepričljive besede, ali tudi kritike za storjene napake.

Katra je predvsem človeška, pripravljena pomagati vsakomur, v veselih in težkih trenutkih. Nikomur ni odrekla svoje dobrohotnosti, ki jo je stežka skrivala pod skorjo navidezne strogosti.

Za vse ji želimo, da bi bila še mnogo let med nami, zdrava in aktivna, v krogu svoje družine, ki jo tako neizmerno ljubi, kakor ljubi, živi in dela, da bi vsem narodom bila zagotovljena mir in pravica, nam Slovincem priznana enakopravnost v mirnem sožitju tuživečih ljudi.

MB

**Vse se lahko spremeni:
glasuj koristno, podpri KPI**

Naša aktivna in požrtavovalna tovarišica

Slava Čebulec - Katra

praznuje svojo 70 letnico. Tržaška federacija KPI in naše uredništvo ji želi še veliko zdravih let!

GLASUJMO PO ZDRAVI PAMETI!

(Nadaljevanje s 1. strani)

vzkliknil: «KD žre Italijo in njena bogastva».

Tretjo misel posvečamo naši deželi in Trstu. V Furlaniji - Julijski krajini je KD imela odločilno vlogo. Rada se širokousti z velikimi uspehi, toda statistična stvarnost nam kaže povsem drugačne razmere. V Furlaniji - Julijski krajini je brez dela 41 tisoč ljudi. V Trstu in Gorici 15 tisoč, zadnje čase pa se je pojavila nezaposlenost pridružil celo

razviti Pordenon. Industrija in gospodarstvo živorarita, medtem ko bi naša dežela lahko imela posebno gospodarsko vlogo v okviru sodelovanja med EGS in Sredozemljem ter med Italijo in Jugoslavijo.

Ni nam namreč vseeno, kdo bo zmagal v Furlaniji - Julijski krajini. Po 20 letih se namreč pojavljajo tudi poskusi ločevanja dežele na več delov. (Žal so med posamezniki tudi nekateri komunisti, ki pa ne odražajo linije KPI). Mi poudarjamo, da je to zgrešeno, kajti razbitje dežele pomeni tudi razcefrati slovensko manjšino v tržaški, goriški in videmski pokrajini.

Smo pa za demokratično decentralizacijo dežele, ki naj svoje pristojnosti in sredstva porazdeli med pokrajine in pri tem upošteva tudi specifične značilnosti posameznih področij. Dežela naj bi v tem okviru imela predvsem koordinacijske in programske pristojnosti.

Smo, končno, tudi za to, da bi se deželna uprava vendar lotila tudi specifičnih problemov naše skupnosti. Teh ni malo, saj segajo domala na vsa področja družbenega, kulturnega in gospodarskega življenja.

In nazadnje še problemi naše narodnostne skupnosti. V Trstu skušajmo zaščititi Slovence s svojimi glasovi tudi tako, da preprečimo zmago Listi in njenim zaveznikom, odkritim ali prikritim. Kajti razmere v Trstu prepogostoma pogojujejo zadržanje osrednjih parlamentarnih ali vladnih organov do Slovencev in našega zakona.

V prejšnji mandatni dobi je KPI, sama samcata uspela potisniti osnutke za globalno zaščito na dnevni red pristojne senatne komisije. Uspelo ji je, predvsem zaradi vztrajnosti in požrtvovalnosti Jelke Grbec, organizirati advicije te komisije v naši deželi in srečanja s Slovenci. Tu pa se je zataknilo. Po nastopu Spadolinijeve in Fanfanijeve vlade še posebej, je KD začela bojkotirati naš zakon.

V Trstu si je KD tedaj utirala pot v večino s socialisti in Listo za Trst. PSI in SSK sta bili itak ohlapni do naših skupnih zahtev: socialisti s svojo novo linijo mežikanja demokracije, SSK pa z razbijanjem enotnih nastopov manjšine.

Demokristjani so torej bojkotirali obravnavo zakona za globalno zaščito v parlamentu. Razpust zbornic je storil svoje. Sedaj moramo vse začeti znova. Upamo pa, da bo mogoče začeti v boljših okoliščinah. Morda se bo zgodilo, da bo Craxi vendar sprejel enotno delegacijo slovenske manjšine (s tem namreč odlašal že nekaj let). Predvsem pa je upati, da bodo napredne demokratične sile imele v novem parlamentu absolutno večino. V tem primeru bo vlada demokratične alternative potisnila KD v opozicijo. Za našo zaščito pa bi to bila «zelena luč», saj bi lahko stekla razprava v povsem obnovljenih okoliščinah, brez potrebe iskanja kompromisov s sedaj večinskimi strankami.

To je, konec koncev, razlog zaradi katerega pozivamo Slovence, naj letos odajo svoj glas KPI. To je namreč edini

način, kako poriniti demokristjane v opozicijo, stran od krmila oblasti. Sami pa najbolje vemo, v kolikšni meri je naša zaščita odvisna od tega, kdo ima v rokah oblast v Italiji.

Za uresničitev nove politike, v deželnem zboru Furlanije Julijske krajine in v parlamentu, potrebujemo Slovence poleg ugodnih političnih razmer tudi svoje zastopnike. Prisotnost Slovencev v izvoljenih zakonodajnih organih sama od sebe ne zadostuje, če so nam splošne politične razmere nenaklonjene. V okviru možnega premika na levo, uveljavljanja demokratične in napredne alternative, pa lahko Slovenci zagotovimo izvolitev svojih predstavnikov.

Tu je prmerjava z ostalimi strankami zelo preprosta. Na letošnjih političnih in deželnih volitvah se SSK bori za izvolitev enega deželnega svetovalca (ostali glasovi, oddani za listo SSK na parlamentarnih volitvah so vrženi proč). PSI ima slovenske kandidate, a ne bo izvolila niti enega! KPI daje možnosti in jamstva za izvolitev enega slovenskega člana parlamenta (sen. Grbec) in devet slovenskih deželnih svetovalcev — prof. Iskre v Trstu in prof. Bratine v Gorici. V športnem jeziku bi to razmerje lahko povedali tako — 3:0:1. Vsak lahko opravi svoje račune in izreče svojo sodbo.

Slovenski glas, oddan na političnih volitvah za SSK, pomeni isto kot bela glasovnica: nič. Zgrešeno je tudi trditi, da se bomo tako preštevali Slovenci v Italiji. Gorje nam, če bi kdo verjel propagandistom SSK, da nas je v Italiji komaj 10 tisoč! V resnici nas je desetkrat več! Celo popis prebivalstva, kateremu Slovenci ne priznavamo utemeljenosti, trdi, da nas je na Tržaškem najmanj 27 tisoč... SSK pa ima v Trstu 7, v Gorici pa 3 tisoč glasov... Kje so ostali? So se jim odpovedali? Mi ne.

Slovenski glas, oddan PSI pomeni predvsem podporo politiki manjšinske mlačnosti, ravnodušnosti in omahljivosti. Pomeni glas za vse storpene packarije, začeniš z zavezništvom z Listo za Trst in končavši s kandidaturo Gruber Bencove.

Slovenski glas, oddan KPI je glas podpore boju za globalno zaščito, za zrušenje demokratskega in listarskega oblastvenega sistema v naših krajih. Je, končno, glas za izvolitev (tudi tokrat) največjega števila Slovencev in parlamenta in deželni svet.

To so naši argumenti. Vsak naj sedaj ravna po zdravi pameti.

Našim mladim

nadaljevanje s 1. strani

Komunisti obračunavamo s samimi seboj strogo in kritično, ker živimo na koncu dvajsetega stoletja in se ne prepuščamo religiozni zaverovanosti vase. V tem smo najbrž najbližje mladim rodovom.

Naj mi bo dovoljeno, da za trenutek obudim osebne spomine. Kot srednješolec sem bil aktiven v «mladinski iniciativi», gibanju napredne slovenske mladine, ki je v začetku šestdesetih let «oporekala» na vse strani in postavljala v ospredje revolucionarni pomen boja za enakopravnost zatirane manjšine. V svojem oporekanju sem se srečal in miselno spopadel s svojimi vrstniki, komunisti. Skupni boji, diskusije (tudi nelahke), so nas zblížali in spreminili. Ujeli smo se in nadaljevali pot k skupnemu cilju. Po dvajsetih letih se pogosto oziram po naših sekcijah na Tržaškem, Goriškem in v Benečiji in povsod srečujem obraze tovarišev, ki so bili tedaj med najbolj zagrizenimi mladinskimi oporečniki. Pa še obraze bivših pobudnikov gibanja «Matija Grbec», ki je nastalo po študentski revoluciji leta 1968.

Ideali socializma, kritično spremljanje vsakdanjega boja, želja sodelovati v spreminjanju sveta: vse to kliče nemirne duhove mladih fantov in deklet v naše vrste, bliže k nam.

Komunisti nismo nikoli obljubljali mlademu človeku zagotovljene službe. Vabimo ga, naj se skupaj z nami bori, da bo čim manj mladih ljudi brez dela. Niti ne obljublamo politične kariere. Nasprotno, vsak izmed nas je začel tako, da je delil letake, prenašal mize na praznikih, točil vino ali pometal plesišče. Toda vsak ve tudi, da je pri nas odkrita diskusija o vsem, brez grupaštva in brez lova na stolčke.

Biti komunisti, s komunisti, ne pomeni zmanjšati svoje narodne pripadnosti. Nasprotno. Pomeni, delati v sredini, ki je odločno večinska v okviru naše narodne skupnosti. Pomeni tudi povezanost z revolucionarnimi dosežki lastnega naroda in ustvarjalno podoživljati njegove probleme, stiske.

To so, torej, misli, ob katerih je vredno razpravljati. In sklepati, da nam svinčnik v kabini ne bo drgetal med prsti. Stojan

DELO - glasilo KPI
za slovensko narodno manjšino
Direktor ALBIN ŠKERK
Ureja uredniški odbor
Odgovarja FERDI ZIDAR
Uredništvo in uprava:
Trst - Ulica Capitolina, 3
telef. 76.48.72, 74.40.47
Dopisništvo v Gorici: Ulica Locchi, 2
telef. 24.36
Poštni tekoči račun 11/7000
Letna naročnina 6.000 lir
Tisk: Tipolito Stella snc
Ulica Molino a Vento 72 - Trst